

Sygn. akt III AUa 95/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka SSA Beata Górska
Protokolant:	St. sekr. sąd. Karolina Ernest

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2016 r. w Szczecinie

sprawy R. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o przyznanie emerytury

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 11 grudnia 2015 r. sygn. akt VI U 776/15

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Barbara Białecka SSA Urszula Iwanowska SSA Beata Górska

III A Ua 95/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 września 2015 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił R. W. prawa do emerytury w tzw. obniżonym wieku emerytalnym z uwagi na nieudowodnienie 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

W odwołaniu od powyższej decyzji R. W. podniósł, że organ rentowy przy ustalaniu jego stażu pracy w warunkach szczególnych nie uwzględnił okresu od 23 stycznia 1979 r. do 31 stycznia 1983 r., od 1 lutego 1983 r. do 31 marca 1993 r., od 1 kwietnia 1993 r. do 30 kwietnia 1998 r. kiedy to ubezpieczony świadczył pracę w (...) w G..

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 11 grudnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu R. W. prawo do emerytury od dnia 9 września 2015 r. poczynając.

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

R. W. urodził się w dniu (...) Na dzień 1 stycznia 1999 r. posiadał bezsporny ogólny okres ubezpieczenia wynoszący 28 lat, 1 miesiąc i 1 dzień okresów składkowych i nieskładkowych. Nie pozostaje on członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Ubezpieczony po raz pierwszy z wnioskiem o emeryturę wystąpił w dniu 11 sierpnia 2015 r. Decyzją z dnia 21 września 2015 r. znak, (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. po rozpatrzeniu wniosku odmówił ubezpieczonemu R. W. prawa do emerytury w tzw. obniżonym wieku emerytalnym.

W okresach od 23 stycznia 1979 r. do 31 stycznia 1983 r., od 1 lutego 1983 r. do 31 marca 1993 r., od 1 kwietnia 1993 r. do 30 kwietnia 1998 r. ubezpieczony pozostawał zatrudniony w (...) w G. w Wydziale Kolejowym. W okresie od 23 stycznia 1979 r. do 31 stycznia 1983 r. jego praca polegała na wymianie szyn, wymianie podkładów, podbijaniu torów i podnoszeniu torów. Praca związana była z utrzymaniem ruchu na torach i odbywała się ręcznie. W okresie zimowym ubezpieczony dodatkowo utrzymywał w należyтым stanie zwrotnice. W czerwcu 1982 r. ubezpieczony ukończył pierwszy podstawowy kurs spawacza, natomiast w grudniu 1982 r. ukończył kolejny kurs w tym zakresie. W okresie od 1 lutego 1983 r. do 31 marca 1993 r. ubezpieczony w rzeczywistości wykonywał pracę polegającą na spawaniu szyn w terenie, ich przecinaniu oraz obcinaniu śrub przy remoncie torowiska. Ubezpieczony pracował w tym czasie w tej samej brygadzie co we wcześniejszym okresie. W 1993 r. ubezpieczony uzyskał uprawnienia toromistrza. Z kolei w okresie od 1 kwietnia 1993 r. do 30 kwietnia 1998 r. praca ubezpieczonego polegała na tym, że zlecał on pracę pracownikom torowym, warsztatowym i manewrowym, nadzorował ich pracę oraz dokonywał jej kontroli po wykonaniu. Ubezpieczony w tym czasie również samodzielnie wykonywał prace związane z konserwacją i bieżącym utrzymaniem torów. Praca ubezpieczonego w tym czasie odbywała się w terenie. We wskazanych okresach ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał opisane wyżej prace.

Po ustaleniu powyższego stanu faktycznego oraz na podstawie art. 184 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j. t. Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.; powoływana dalej jako: ustawa emerytalna), § 3 i 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.; powoływane dalej jako: rozporządzenie), a także przy uwzględnieniu, że w wykazie A w dziale XVII poz. 13 stanowiącym załącznik nr 1 do rozporządzenia wymienione zostały prace zakładowych służb kolejowych bezpośrednio związane z utrzymaniem ruchu pociągów oraz w załączniku nr 1 do zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego wymieniona w wykazie A w dziale XIII pod poz. 4 prace czyściciela zwrotnic, a pod poz. 17 robotnika torowego, a nadto w wykazie A w dziale XIV poz. 24 stanowiącym załącznik nr 1 do rozporządzenia wymienione zostały prace polegające na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie., Sąd Okręgowy uznał odwołanie za uzasadnione.

Sąd pierwszej instancji zaznaczył, że przedmiotem niniejszego postępowania było ustalenie czy R. W. spełnia przesłanki do nabycia emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Przy czym, sąd ten wskazał, że bezspornym w okolicznościach niniejszej sprawy pozostawało, iż łączny okres ubezpieczenia R. W. wynosił 28 lat, 1 miesiąc i 1 dzień okresów składkowych i nieskładkowych. Poza sporem pozostawało również, że ubezpieczony nie pozostawał członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Natomiast spór dotyczył posiadania przez R. W. 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych wymaganego do uzyskania prawa do emerytury, a w szczególności czy takim

okresem był okres zatrudnienia od 23 stycznia 1979 r. do 31 stycznia 1983 r., od 1 lutego 1983 r. do 31 marca 1993 r. i od 1 kwietnia 1993 r. do 30 kwietnia 1998 r. w (...) w G..

W ocenie Sądu Okręgowego ubezpieczony wykazał spełnienie wszystkich przesłanek warunkujących przyznanie mu świadczenia emerytalnego, w tym ogólny okres ubezpieczenia w wymiarze ponad 25 lat, ponad 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych, osiągnięcie wymaganego wieku oraz nie pozostawanie członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Na okoliczność wykonywania przez ubezpieczonego R. W. pracy w warunkach szczególnych w okresach od 23 stycznia 1979 r. do 31 stycznia 1983 r., od 1 lutego 1983 r. do 31 marca 1993 r. i od 1 kwietnia 1993 r. do 30 kwietnia 1998 r. kiedy ubezpieczony pozostawał zatrudniony na podstawie umowy o pracę w (...) w G., sąd meriti przeprowadził dowód z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych ubezpieczonego, aktach organu rentowego oraz przesłuchania ubezpieczonego.

Sąd pierwszej instancji miał na uwadze, że z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych wynika, że w okresie od 23 stycznia 1979 r. do 31 stycznia 1983 r. pozostawał on zatrudniony na stanowisku ślusarza. Jednocześnie w świadectwie pracy wykonywanej w warunkach szczególnych pracodawca zaliczył wykonywaną przez niego pracę do prac konserwacyjno-remontowych wskazanych w wykazie A dziale XIV poz. 25 rozporządzenia. Dokumenty te wskazywały również, że w okresie od 1 lutego 1983 r. do 31 marca 1993 r. ubezpieczony pracował na stanowisku spawacza torowego. Pracodawca w świadectwie pracy wykonywanej w warunkach szczególnych zakwalifikował tę pracę jako wymienioną w wykazie A dziale XIV pod poz. 16 rozporządzenia „prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych”. W dokumentach dotyczących okresu od 1 kwietnia 1993 r. do 30 kwietnia 1998 r. wskazywano stanowisko ubezpieczonego jako mistrz. W świadectwie pracy wykonywanej w warunkach szczególnych pracodawca wskazał, że praca ubezpieczonego została wymieniona w wykazie A, dziale XIV, poz. 24 rozporządzenia. Ponadto z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych ubezpieczonego jednoznacznie wynikało, że w spornym okresie ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Dalej Sąd Okręgowy miał także na uwadze, że ubezpieczony zeznał, iż w okresie od 23 stycznia 1979 r. do 31 stycznia 1983 r. wykonywał pracę polegającą na wymianie szyn, wymianie podkładów, podbijaniu torów i podnoszeniu torów. Praca związana była z utrzymaniem ruchu na torach i odbywała się ręcznie. Podał, że tory stanowiły własność jego pracodawcy. Wyjaśnił, że w okresach zimowych dodatkowo zajmował się czyszczeniem zwrotnic. Ubezpieczony zaznaczył, że jedynie w okresach gdy padał deszcz pracował na warsztacie, gdzie czyścił śruby i inne materiały związane z utrzymaniem torowiska i szyn. Odnosząc się do kolejnego okresu ubezpieczony wskazał, że po nabyciu uprawnień spawacza został on przeniesiony na stanowisko spawacza w tej samej brygadzie. Innymi słowy pracował nadal przy wymianie szyn, wymianie podkładów, podbijaniu torów i podnoszeniu torów jednak wykonywał w tym zakresie czynności związane ze spawaniem. Czynności te polegały na spawaniu szyn, ich przecinaniu oraz obcinaniu śrub przy remoncie torowiska. Odnosząc się natomiast do ostatniego okresu ubezpieczony podał, że jego praca polegała na tym, że zlecał pracę pracownikom torowym, warsztatowi i manewrowym, nadzorował ich pracę oraz dokonywał jej kontroli po wykonaniu. Ubezpieczony w tym czasie również samodzielnie wykonywał prace związane z konserwacją i bieżącym utrzymaniem torów. Ostatecznie ubezpieczony podkreślił, że pracował w omówionych okresach stale i pełnym wymiarze czasu pracy. W trakcie przesłuchania ubezpieczony okazał sądowi książeczkę spawacza oraz zaświadczenie o ukończeniu kursu toromistrza.

W ocenie Sądu Okręgowego powyższe dowody pozwolił na ustalenie, że ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał w okresie od 23 stycznia 1979 r. do 31 marca 1993 r. prace zakładowych służb kolejowych bezpośrednio związane z utrzymaniem ruchu pociągów. Natomiast w okresie od 1 kwietnia 1993 r. do 30 kwietnia 1998 r. dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Powyższe prace są niewątpliwie pracami wykonywanymi w warunkach szczególnych.

Następnie sąd pierwszej instancji wskazał, że ubezpieczony w okresie od 23 stycznia 1979 r. do 31 marca 1993 r. wykonywał różne prace związane z utrzymaniem ruchu pociągów. Na prace te składały się prace przy torowisku oraz w mniejszym zakresie prace na warsztacie, w późniejszym okresie ubezpieczony wykonywał wycinek tych pracy, które związane były ze spawaniem. Z kolei, w okresie od 1 kwietnia 1993 r. do 30 kwietnia 1998 r. ubezpieczony sprawował dozór nad pracownikami wykonującymi prace związane z utrzymaniem ruchu, a dodatkowo sam wykonywał te prace. W ocenie tego sądu pomimo, że zakres wykonywanych przez ubezpieczonego prac był różnorodny to wszystkie one zmierzały do utrzymania ruchu pociągów, co niewątpliwie świadczy o wykonywaniu jej w warunkach szczególnych.

Ustalając stan faktyczny Sąd Okręgowy w pełni dał wiarę zeznaniom ubezpieczonego uznając, że korespondują z aktami osobowymi pracownika. Dokonując ustaleń w sprawie sąd, oparł się również na dokumentach zgromadzonych w aktach sprawy oraz przedłożonych przez organ rentowy; wiarygodność oraz moc dowodowa tych dokumentów nie budziła wątpliwości tego sądu, ani też nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Jednocześnie sąd podkreślił, że dokumenty nie zawierały określenia stanowisk ubezpieczonego w sposób sprzeczny z pracą rzeczywiście wykonywaną, a jedynie osoby, które je sporządzały robiły to w sposób intuicyjny.

Sąd pierwszej instancji zaznaczył także, że w postępowaniu sądowym bez znaczenia pozostaje czy w świadectwo pracy zawiera informację o tym, iż praca wykonywana była w warunkach szczególnych. Decydujące bowiem znaczenie ma charakter i wymiar wykonywanej pracy, a nie przedłożenie odpowiedniego świadectwa pracy w szczególnych warunkach, ze wskazaniem nazwy stanowiska pracy określonej w wykazie prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

W konsekwencji, na gruncie przywołanych przepisów Sąd Okręgowy stwierdził, że ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki, od których uzależnione jest przyznanie prawa do emerytury. Posiada bowiem wymagany okres ubezpieczenia oraz staż pracy w warunkach szczególnych wynoszący 19 lat, 3 miesiące i 9 dni, nie pozostaje członkiem OFE oraz ma ukończone 60 lat.

Z uwagi na powyższe na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. sąd pierwszej instancji uwzględnił odwołanie ubezpieczonego, przyznając mu prawo do emerytury od 9 września 2015 r., czyli od ukończenia wymaganego wieku.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim w całości nie zgodził się Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który w wywiedzionej apelacji zarzucił mu:

- 1) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegający na uznaniu, że ubezpieczony wykazał spełnienie wszystkich przesłanek warunkujących przyznanie mu prawa do świadczenia emerytalnego w obniżonym wieku, a w szczególności, że w okresie zatrudnienia w Zakładach (...) Spółka Akcyjna w G. w okresie od 23 stycznia 1979 r. do 31 stycznia 1983 r. od 1 lutego 1983 r. do 31 marca 1993 r. oraz od 1 kwietnia 1993 r. do 30 kwietnia 1998 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w szczególnych warunkach, określone w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia pomimo, iż przeprowadzone postępowanie dowodowe tych okoliczności nie potwierdziło,
- 2) naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o:

- zmianę wyroku w całości i oddalenie odwołania R. W.,

ewentualnie

- uchylenie wyroku w całości i przekazanie sądowi pierwszej instancji sprawy do ponownego rozpoznania,

- zasądzenie kosztów zastępstwa za drugą instancję według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skarżący między innymi podniósł, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, a w szczególności świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawione przez pracodawcę, angaże oraz wyjaśnienia ubezpieczonego, nie potwierdzają, że ubezpieczony w okresie od 23 stycznia 1979 r. do 31 marca 1993 r. wykonywał prace opisane w wykazie A dziale VIII poz. 13 - zakładowych służb kolejowych bezpośrednio związane z utrzymaniem ruchu pociągów. Według zeznań ubezpieczonego w okresie od 1 lutego 1983 r. do 31 marca 1993 r. wykonywał pracę spawacza w terenie, tymczasem pracodawca w świadectwie pracy zaliczył ją jako prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych. Tymczasem praca ta polegała na spawaniu torów, co przyznaje sam ubezpieczony. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy także nie uzasadnia przyjęcia, że ubezpieczony wykazał, że w okresie od 1 kwietnia 1993 r. do 30 kwietnia 1998 r. sprawował nadzór nad pracownikami wykonującymi prace związane z utrzymaniem ruchu, czyli prace wymienione w wykazie A dziale XIV poz. 24 - kontrola międzyoperacyjna, dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Apelujący podkreślił, że prawo do wcześniejszej emerytury stanowi odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego i w związku z tym nie można poprzestać na jego uprawdopodobnieniu, lecz musi być udowodnione, a temu służą dokumenty. W ocenie organu rentowego zaoferowane przez ubezpieczonego dowody nie uzasadniają przyjęcia, że udokumentował wykonywanie pracy w szczególnych warunkach w spornym okresie.

Zdaniem apelującego wyżej wskazane uchybienia doprowadziły do naruszenia przez sąd zasady swobodnej oceny materiału dowodowego wyrażoną w art. 233 § 1 k.p.c. Sąd dokonując oceny materiału dowodowego powinien tego dokonać - jak podkreśla się w orzecznictwie - z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności. Jak ujmuje się w literaturze, moc dowodowa oznacza siłę przekonania uzyskaną przez sąd wskutek prze Według zeznań ubezpieczonego w okresie od 1 lutego 1983 r. do 31 marca 1993 r. wykonywał pracę spawacza w terenie, tymczasem pracodawca w świadectwie pracy zaliczył ją jako prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych. prowadzenia określonych środków dowodowych na potwierdzenie prawdziwości i Według zeznań ubezpieczonego w okresie od 1 lutego 1983 r. do 31 marca 1993 r. wykonywał pracę spawacza w terenie, tymczasem pracodawca w świadectwie pracy zaliczył ją jako prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych. nieprawdziwości twierdzeń na temat okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Zaś wiarygodność decyduje o tym, czy określony środek dowodowy, ze względu na jego indywidualne cechy i obiektywne okoliczności, zasługuje na wiarę. Przyjmuje się, że ramy swobodnej oceny dowodów muszą być określone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Poprawność rozumowania sądu powinna być możliwa do skontrolowania, która winna znaleźć odzwierciedlenie w uzasadnieniu orzeczenia. Według skarżącego w niniejszej sprawie reguły swobodnej oceny dowodów nie zostały przez sąd pierwszej instancji zachowane.

W odpowiedzi na apelację R. W. wniósł o jej oddalenie w całości podtrzymując dotychczasowe twierdzenia i wnioski. Ubezpieczony wskazał, że rozstrzygnięcie sąd podjął przy uwzględnieniu orzecznictwa Sądu Najwyższego, w szczególności w części dotyczącej oceny czy wszystkie wykonywane przez ubezpieczonego prace stanowią integralną część większej całości dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do rozporządzenia.

W ocenie ubezpieczonego sąd prawidłowo ustalił, że wykonywał prace integralnie związane z pracami odpowiadającymi poszczególnym pozycjom w załączniku do powołanego wyżej rozporządzenia. Nie można bowiem traktować spawania torów, o czym mowa w apelacji jako czynności nie związanej z konserwacją i bieżącym utrzymaniem torów. Zebrany w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie potwierdza pracę ubezpieczonego w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się uzasadniona i doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku celem przeprowadzenia całego postępowania dowodowego.

Organ rentowy słusznie zarzucił sądowi pierwszej instancji naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez zupełnie dowolną ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie.

Podkreślić należy, że organ rentowy w decyzji z dnia 21 września 2015 r. odmówił R. W. prawa do emerytury w wieku obniżonym z tytułu pracy w szczególnych warunkach uznając, że ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach. Jednocześnie organ rentowy wskazał, że nie uwzględnił ubezpieczonemu jako okresu pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia w Zakładach (...) w G.:

- od 23 stycznia 1979 r. do 31 stycznia 1983 r.

- od 1 lutego 1983 r. do 31 marca 1993 r.

- od 1 kwietnia 1994 r. do 30 kwietnia 1998 r.

na podstawie świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 30 kwietnia 1998 r. na stanowiskach „ślusarz”, „spawacz torowy” oraz „mistrz”, ponieważ wykonywane prace nie odpowiadają ściśle charakterowi pracy wymienionej we wskazanym przez zakład zarządzeniu resortowym nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. w wykazie A:

- dziale XIV poz. 25 „bieżąca konserwacja agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”,

- dziale XIV poz. 16 „prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych, a stanowisko pracy brzmi: mechanik monter (ślusarz) zatrudniony wyłącznie w kanałach remontowych”

- dziale XIV poz. 24 „kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe są wykonywane prace wymienione w wykazie”.

Na skutek złożonego przez ubezpieczonego odwołania Sąd Okręgowy winien zatem przeprowadzić postępowanie celem ustalenia czy ubezpieczony we wskazanych wyżej okresach wykonywał pracę w szczególnych warunkach uprawniającą do wnioskowanego świadczenia na podstawie art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ustawy emerytalnej. Ubezpieczony na wykazanie pracy w szczególnych warunkach dołączył do odwołania, podobnie jak do wniosku o emeryturę:

- świadectwo pracy z dnia 31 sierpnia 2002 r., w którym wskazano, że był zatrudniony w (...) S.A. w okresie od 3 grudnia 1973 r. do 31 sierpnia 2002 r., z tym że w do dnia 31 marca 1993 r. jako ślusarz, a od 1 kwietnia 1993 r. do 31 grudnia 1998 r. jako mistrz. Jednocześnie pracodawca wskazał, że ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach w okresie od 23 stycznia 1979 r. do 31 marca 1993 r. wykaz A dział XIV poz. 16 pkt 1, od 1 kwietnia 1993 r. do 30 kwietnia 1998 r. wykaz A dział XIV poz. 24 pkt. 1 oraz od 1 maja 1998 r. do 30 kwietnia 1999 r. wykaz A dział XIV poz. 24 pkt. 1 (Dz. U. nr 8 poz. 48 z 7 luty 1983 r.),

- świadectwo prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z dnia 30 kwietnia 1998 r. w którym wskazano, że w okresie od 23 stycznia 1979 r. do 31 stycznia 1983 r. ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace konserwacyjno-remontowe na stanowisku ślusarza wymienionym w wykazie A dziale XIV poz. 25 pkt. 1, w okresie od 1 lutego 1983 r. do 31 marca 1993 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace konserwacyjno-remontowe na stanowisku spawacz torowy wymienionym w wykazie A dziale XIV poz. 16 pkt. 1 oraz w okresie od 1 kwietnia 1993 r. do 30 kwietnia 1998 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę dozoru inżyniersko-technicznego na stanowisku mistrza wymienionym w wykazie A dziale XIV poz. 24 pkt. 1 wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 7 z dnia 7 lipca 1987

r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego.

Dodatkowo ubezpieczony przedłożył dwa pisma z dnia 14 marca 1984 r. skierowane przez pracodawcę do ubezpieczonego – spawacz HT – z informacją, że na podstawie zarządzenia nr 16 z dnia 8 grudnia 1982 r. zalicza się do I kategorii zatrudnienia okres pracy od 23 stycznia 1979 r. do 31 marca 1983 r. na Wydziale HT na stanowisku ślusarza wymienionym w dziale XIV poz. 25 pkt 1 wykazu stanowiącego załącznik do w/w zarządzenia oraz okres pracy od 1 lutego 1983 r. nadal na Wydziale HT na stanowisku spawacza torowego wymienionym w dziale XIV poz. 16 pkt. 1 wykazu stanowiącego załącznik do w/w zarządzenia.

Sąd Okręgowy dołączył do akt sprawy akta osobowe R. W., w których ze spornego okresu od 3 grudnia 1973 r. do 31 grudnia 1998 r. zachowały się poza dokumentami wyżej wskazanymi:

- skierowanie na badania zdolności do pracy z dnia 19 stycznia 1979 r. na stanowisku aparatowy formowania włókien oraz orzeczenie lekarza o braku zdolności do tej pracy,
- dokument potwierdzający rozliczenie się ubezpieczonego z pobranej odzieży roboczej oraz narzędzi z dnia 22 stycznia 1979 r.
- skierowanie na badanie zdolności do pracy na stanowisku ślusarza z dnia 22 stycznia 1979 r. z orzeczeniem lekarza
- kwestionariusz osobowy z dnia 3 grudnia 1973 r.
- zaświadczenie o odbyciu kursu dla instruktorów szkolenia stanowiskowego z dnia 1 marca 1982 r.
- zaświadczenie o przyjęciu do pracy z dnia 3 grudnia 1973 r. najpierw na okres próbny, a następnie na czas nieokreślony na stanowisku monter aparatury i urządzeń chemicznych
- skierowanie na badanie pracownika nowoprzyjętego z dnia 28 listopada 1973 r.
- kartę obiegową zwolnienia z dnia 23 października 1976 r.
- skierowanie na badania z dnia 7 listopada 1978 r. i orzeczenie lekarza
- umowę o pracę z dnia 13 listopada 1978 r. na stanowisko montera aparatury i urządzeń chemicznych
- informację o przyznaniu nagrody jubileuszowej z dnia 3 grudnia 1990 r.
- wniosek o powierzenie stanowiska pracy umysłowej od 1 kwietnia 1993 r. do 31 grudnia 1993 r. tj. stanowiska mistrza oddziału kolejowego
- powierzenie obowiązków mistrza Oddziału (...) od dnia 1 kwietnia 1993 r. – pismo skierowane do ubezpieczonego jako spawacza
- zapytanie o karalność z dnia 20 kwietnia 1993 r.
- informacja o skierowaniu R. W. na kurs toromistrza ze wskazaniem, że umowa obowiązuje do 3 maja 1996 r.
- informacja o przyznaniu nagrody jubileuszowej z dnia 3 grudnia 1995 r.
- oświadczenie z dnia 1 maja 1998 r. o zapoznaniu się z obowiązującym regulaminem pracy
- umowa o pracę z dnia 1 maja 1998 r. na stanowisko mistrza zabezpieczenia technicznego.

Powyższa dokumentacja za okres pełnych 25 lat zatrudnienia jest szczątkowa, a na jej podstawie nie ma możliwości ustalenia jaką faktycznie pracę wykonywał ubezpieczony w toku spornego zatrudnienia i z uwagi na tę zawartość nie

potwierdza ona – w zakresie pracy w szczególnych warunkach – treści wydanych ubezpieczonemu świadectwa prac z dnia 31 sierpnia 2002 r. oraz świadectwa prac w szczególnych warunkach z dnia 30 kwietnia 1998 r. Dokumentacja ta nie dawała także podstaw do uznania jak uczynił to Sąd Okręgowy, że ubezpieczony w całym spornym okresie wykonywał pracę związaną z utrzymaniem ruchu pociągów. Przy czym, pracodawca nie potwierdził wykonywania takiej pracy przez ubezpieczonego.

Nie można także nie dostrzec oczywistej sprzeczności w rozumowaniu sądu pierwszej instancji, który najpierw wskazał, że rozstrzygnięcie oparł na dokumentacji pracowniczej po czym stwierdził, że dokumenty nie zawierały określenia stanowisk ubezpieczonego w sposób sprzeczny z pracą rzeczywiście wykonywaną, a jedynie osoby, które je sporządzały robiły to w sposób intuicyjny.

Okoliczność, że sąd dopuścił dowód z zeznań ubezpieczonego, podczas gdy przedstawiony wyżej materiał dowodowy nie dawała żadnych podstaw do uznania ubezpieczonemu okresu pracy od 23 stycznia 1979 r. do 31 grudnia 1998 r. jako okresu pracy w szczególnych warunkach, a następnie oparł się na tych zeznaniach należy uznać za rażące przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów. Faktycznie rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło tylko w oparciu o zeznania ubezpieczonego, który jako osoba zainteresowana korzystnym rozstrzygnięciem sprawy przedstawiał te okoliczności, które miały uzasadniać jego stanowisko. Takim zeznaniom nie można dać wiary w sposób bezgraniczny bez wykazania tych okoliczności innymi dowodami. Zeznania te nie korespondowały z materiałem dowodowy - dokumentami zgromadzonymi w sprawie. Nie można też pomijać treści art. 299 k.p.c. zgodnie z którym, jeżeli po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, sąd dla wyjaśnienia tych faktów może dopuścić dowód z przesłuchania stron. W niniejszej sprawie nie można mówić o wyczerpaniu środków dowodowych przez strony, a zwłaszcza przez ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy winien ponownie pouczyć ubezpieczonego o obowiązku naprowadzenia dowodów, a także o skutkach nie wykazania spełnienia przesłanki co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ustawy emerytalnej dla zgłoszonego roszczenia.

Ponieważ ocena dokumentów złożonych do akt sprawy w konfrontacji z zeznaniami ubezpieczonego, który przed Sądem Apelacyjnym, podobnie jak przed sądem pierwszej instancji, jedynie opisywał ogólnie na czym miała polegać jego praca akcentując, że cały czas spawał tory, a pomijając okoliczności np. pracy na warsztacie, czy pracy w kanałach przy naprawie pojazdów, o czym w przesłuchaniu przed sądem pierwszej instancji nie zeznał, nie dawała podstaw do uwzględnienia odwołania.

Natomiast z drugiej strony, na skutek pochopego działania sądu pierwszej instancji, ubezpieczonego pozbawiono możliwości wykazania w sposób nie budzący wątpliwości, że pracę w szczególnych warunkach w spornym okresie wykonywał.

Dlatego sąd odwoławczy, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy, przy czym pozostawił temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej (art. 108 § 2 k.p.c.).

Sąd Apelacyjny uznał, że w sprawie należy przeprowadzić całe postępowanie dowodowe od początku, a przeprowadzone dowody ocenić w myśl zasad określonych w art. 233 § 1 k.p.c. Przy czym, sąd pierwszej instancji przede wszystkim pouczy ubezpieczonego o treści art. 232 i 381 k.p.c. oraz o skutkach nieudowodnienia spornej okoliczności i zobowiąże go do naprowadzenia dowodów w sprawie. Sąd winien mieć także na uwadze zdanie drugie art. 232 k.p.c. czyli, że sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę, jeżeli tylko taką potrzebę dostrzeże.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w sentencji.

SSA Barbara Białecka SSA Urszula Iwanowska SSA Beata Górka